

Twiet-de-twiet: Raven in het Dommeldal

Robbert van Hiele en Pieter Wouters schrijven regelmatig een stukje over wat hen als vogelaars bezighoudt, of wat recent op hun pad is gekomen. Dit kan van alles zijn: beschrijvingen van hun vogelactiviteiten, informatie over een soort of soorten die op dat moment actueel zijn, een verslag van VWG-activiteiten: alles waarvan hun vogelhart sneller gaat kloppen.

Robbert van Hiele

24 januari 2021, 15.11 uur, Dommeldal op 200 meter ten zuiden van de Volmolen (Waalre), 2 raven luid kro-kro-kro-end, richting NW, op 100 meter van elkaar. Op 8 januari 2021, 15.13 uur dus 2 minuten na mijn 15.11 uur, meldde Willeke Stouten-Leuris op 200 meter van mijn plek, ook 2 overvliegende raven. Dat is sterk, toch, daarvoor was er in het hele Dommeldal vanaf de Volmolen tot boven Valkenswaard nog nooit een raaf op waarneming.nl gezet. Zo maar een waarneming uit mijn vogelleven. Maar zoals wel vaker het geval is beginnen mijn hersenen te kraken. Is het een paar? Kan het een bestaand paar van het Leenderbos zijn? Is het een voedselvluht? Zijn ze misschien zelfs op zoek naar een geschikte toekomstige nestelplek? Trouwens, elke conclusie die ik hierna trek moet je met een korreltje zout

nemen. Mocht je ergens een beter antwoord op weten, laat het me weten op rvanhiele@telfort.nl en ik verwerk het in mijn volgende twiet!

Ravenkop (Trevor Boyer)

Raven vormen paartjes voor het leven. Het zijn dan standvogels die op enige afstand van hun nestplek naar voedsel kunnen zoeken. In de publicatie "Algemene en schaarse vogels van Nederland" uit 2001 geven R. Bijlsma, W. van Manen en S. Deuzeman als feit dat broedende territoriale vogels foerageren tot 4 of 5 kilometer van hun nest. "Onze" Jacques van Kessel heeft al wat publicaties over raven achter zijn naam staan en in een recente stelt hij dat er in 2019 sprake was van 1 territorium in ongeveer het midden van het Leenderbos (4

uitgevlogen jongen) en een probeerterritorium in de buurt van het Soerendonks Goor. De afstand vanaf dat succesvolle nest is hemelsbreed 8 kilometer dus volgens de gegevens van hierboven wat te ver voor een foerageervluchtje. En als dat wel zo zou zijn zou je verwachten dat ze dan ook wel wat vaker gesignaleerd worden.

Dan blijven er nog 2 mogelijkheden over, een territoriaal paar nog zonder nest of niet-territoriale zwervers. Die laatsten bestaan uit jongere, nog niet broedende vogels en kunnen bij genoeg voedselaanbod tot flinke groepen aanzwellen. Op de Veluwe zijn vanaf september en oktober groepen van over de 20 geen uitzondering. Ze hebben dan vaak ook een gezamenlijke slaapplek die in Nederland in het gunstigste geval (11 januari 1996, Kroondomein) 151! vogels kan bevatten. Het kan trouwens nog gekker, op de Shetland-eilanden, ver ten noorden van Schotland, waren jaren geleden verschillende walviskarkassen op het strand aangespoeld. Niet minder dan 800 raven groeften hier lange tijd samen. Wow!

Een oude avifauna van Noord-Brabant uit 1967 laat zien hoe zeldzaam een raaf hier vroeger was. Na het verdwijnen als

broedpaar in 1927 zijn er tot 1967 maar 2 waarnemingen bekend. 1 in Mierlo en 1 bij Bergen op Zoom. Maar na het uitzetten op de Veluwe gedurende vele jaren (159 vogels vanaf 1967) begint er steeds meer muziek in de broedvogelstand te zitten. Na een eerste broedgeval in Brabant in 2014 in de Maashorst kwam er een paar jaar later de Kampina bij. Vervolgens het Leenderbos. Ook de Stippelberg zit ergens hier tussen. Nu is inmiddels ook het Markiezaatsmeer aangedaan alhoewel het nest net over de grens in Zeeland is gebouwd. Ook daar worden tegenwoordig reeënkadavers neergelegd net als in het Leenderbos (ook zwijnen?) in het kader van het project "Dood doet leven", geïnitieerd door de Stichting Ark. Dat lijkt een belangrijke reden voor dit succes. En dan zoeken ze ook nog eens een nestplek (vaak een grove den) waar zo weinig mogelijk recreanten komen. Een flink bosoppervlak met rustgebieden of een moeilijk bereikbare nestboom (voor mensen dan) is dus zeer belangrijk. Uiteindelijk brengt die langzame stijging van de ravenpopulatie in de provincie ook zwervende, jonge vogels op weg naar een eigen plek onder de zon.

In februari wordt al begonnen met het verzamelen van takjes om dan rond maart met de eileg te starten. Dus wil je als paar dit jaar nog gaan bouwen dan moet er nu wel flink rond gevlogen worden, af en toe

een koprol of looping erbij, het landschap moet gescand worden op zoek naar geschikte woonplekken, de paarband moet verstevigd worden door te zingen naar elkaar met hun prachtige, verdragende roep. Is dat wat ik hier zag? Ik weet het natuurlijk niet maar ze waren zo mooi naar elkaar aan het roepen, met zijn 2-en.

Ravenpaar (Trevor Boyer)

En dan om aan te geven hoe bijzonder het vlak bij mijn huis is om een raaf te zien. In de bebouwde kern van Veldhoven is nog nooit een raaf gemeld buiten een tamme op het industrieterrein. In de gemeente met toch wel wat mooie akkertjes en bossen pas 2 keer, de eerste keer in 2019 en toen nog 2 in maart 2020 rond Toterfout. Dan zou je kunnen zeggen, er lopen hier misschien helemaal geen goede vogelaars rond of ze melden gewoon nooit wat op waarneming. Even wat neuzen in de wat moeilijkere bosvogels. De appelvink is 86 keer gemeld,

de kruisbek 21 keer, de sijs 158 keer, de bonte vliegenvanger 94 keer en de grote lijster 74 keer. Als je die er uit kun halen moet een raaf toch ook lukken, dacht ik zo. Dus, gewoon zeer bijzonder hier in de buurt.

Wat wordt in deze buurt dan hun eventuele broedplek? En welk voedsel eten ze hier? Veel structureel onderzoek naar hun menu is er niet, het blijft bij wat hap-snap-info. Uiteraard heeft Rob Bijlsma wel weer wat hierover te melden. Hij heeft gegevens die gelden voor de Veluwe. In maart bestaan hun braakballen uit kadaverresten en larven van houtkevers. Net als zwarte spechten schijnen ze hout kapot te hakken op zoek naar die larven. Van maart tot mei zijn het meer vogels en jonge konijnen en aas van jonge zwijnen en pluimvee. In de zomer ook afval bij toeristische plekken (waarschijnlijk op momenten dat de mensen thuis aan tafel zitten). In de herfst en winter veel kadavers en slachtafval.

Maar goed, ik zeg op grond van niks en met totaal ontbrekende kennis, wat ik hier zag was een territoriaal paar zonder nest die in een gebied van 10 bij 15 kilometer (volgens onderzoek) een zeer rustige, mensvrije nestplek met voedsel in alle seizoenen proberen te vinden. Om die te vinden lijkt me hier vlak bij nog niet zo eenvoudig maar goed, zij zien het van boven af en door ravenogen misschien beter dan ik. Toitoitoy, mijn zegen hebben jullie!

